

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
*Factors Relating to Adjustments of Teaching Practicestudents
in Faculty of Burapha University*

ดร.จันทร์ชลี มาพุทธ*

E-mail : chanchalee_m@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการปรับตัวของนิสิต ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของนิสิต และหาตัวแปรที่ร่วมพยากรณ์ การปรับตัวของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน จำนวน 177 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบวัดการปรับตัวของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน แบบวัดเจตคติต่อวิชาชีพครู แบบวัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนและแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยสรุปผลได้ดังนี้

1. นิสิตฝึกปฏิบัติการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยเฉลี่ยมีการปรับตัวอยู่ในระดับมาก
2. ปัจจัยส่วนบุคคล มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา อย่างไม่มีนัยสำคัญ
3. เจตคติต่อวิชาชีพครู สภาพแวดล้อมของโรงเรียน และความฉลาดทางอารมณ์ มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05
4. ตัวแปรที่สามารถร่วมพยากรณ์การปรับตัวของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ความฉลาดทางอารมณ์ สภาพแวดล้อมของโรงเรียน และเจตคติที่มีต่อวิชาชีพครู ซึ่งร่วมพยากรณ์การปรับตัวของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน ได้ร้อยละ 61.30 ได้สมการทำนาย ดังนี้

$$Y = .239 + .462 (\text{ความฉลาดทางอารมณ์}) + .344 (\text{สภาพแวดล้อมของโรงเรียน}) + .132 (\text{เจตคติต่อวิชาชีพครู})$$

คำสำคัญ : การปรับตัวและ นิสิตฝึกปฏิบัติการสอน

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำภาควิชาอาชีวศึกษา และพัฒนาลังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Abstract

The research was designed to study 1. adjustment of teaching practice students in Faculty of Education Burapha University 2. the factors relating to adjustment of teaching practice students. and 3. predict the factors adjustment of teaching practice students in Education Faculty of Burapha University. The sample were 177 teaching practice students selected by stratified random sampling technique. Data were collected by person data questionnaire, attitude toward teacher profession questionnaires, emotional quotient questionnaires, school environment questionnaires and adjustment questionnaires. The data was analyzed by mean, percentage, standard deviation, Pearson's Product Moment Correlation coefficient and Multiple Regression Analysis.

Major findings were as follows:

1. The adjustment of teaching practice students as a whole were rate at the high level.
2. There were no significant relationship between factors of person and adjustment of teaching practice students.
3. There were significant relationship ($p < .05$) between emotional quotient, attitude toward teaching profession and school environment
4. Factor that could predict the adjustment of teaching practice students were emotional quotient, attitude toward teaching profession and school environment. These predictors accounted for 61.30 percent of the variance. The equation was as follow:

$$\hat{y} = .239 + .462 (\text{Emotional Quotient.}) + .344 (\text{Environment.}) + .132 (\text{Attitude})$$

Key words : Adjustment , Teaching Practice Students.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงในโลกยุคปัจจุบันทั้งด้านเศรษฐกิจ ความเจริญทางด้านวัตถุส่งผลกระทบต่อให้เกิดปัญหาในสังคมอย่างมากมายหากบุคคลใดไม่สามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้ก็จะเกิดความทุกข์ ขณะเดียวกันหากบุคคลปรับตัวได้ก็จะทำให้มีความสุข การจัดการศึกษาในประเทศนอกจากมุ่งส่งเสริม และพัฒนาให้ประชาชนมีความรู้ ความสามารถที่จะแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้แล้ว ยังมุ่งพัฒนาให้ประชาชนมีความรู้พื้นฐานด้านการประกอบอาชีพ ซึ่งการจัดการศึกษาในปัจจุบันมุ่งที่จะดำเนินการเพื่อให้ประชาชน ปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น จึงเป็นที่ยอมรับว่า การศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้มนุษย์สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตน สามารถดำเนิน

ชีวิตในสังคมได้อย่างสันติสุข และสามารถกำหนดการพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้าน ของประเทศ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2541, หน้า 61-62) ปัจจัยสำคัญที่เป็นแรงผลักดันให้มีการปฏิรูปการศึกษา ได้แก่ การขยายตัวของปริมาณนิสิต นักศึกษา ความต้องการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษามากขึ้น ความคาดหวังของสังคมที่มีต่ออุดมศึกษาในฐานะเป็นกลไกสำคัญ ในการพัฒนาศักยภาพ ทักษะกรรมมนุษย์ เพื่อแข่งขันกับนานาชาติ

ปัญหาด้านคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา ที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้จ้างงาน เหตุผลดังกล่าวเป็นความจำเป็นที่นำไปสู่การปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตั้งแต่ร่างกาย

จิตใจ สติปัญญา สังคมและอารมณ์ มีความรู้คู่คุณธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ที่ได้กำหนดวัตถุประสงค์หลักประการหนึ่งของการพัฒนา คือ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของคนทุกคนตั้งแต่ปฏิสนธิไปจนตลอดชีวิตทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา ให้เป็นคนดีมีคุณธรรม มีความรู้ ความสามารถ และมีทักษะในการประกอบอาชีพ รวมทั้งสามารถปรับตัวให้มีชีวิตที่เป็นปกติสุข (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549) จากสภาพดังกล่าว การดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบันหากจะมุ่งให้ประสบความสำเร็จจำเป็นต้องมีสุขภาพจิตที่ดี มีความสามารถในการปรับตัวอยู่ตลอดเวลา บุคคลที่มีความสามารถในการปรับตัวอยู่ตลอดเวลาจะช่วยให้สามารถดำเนินชีวิตไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางที่ดี

การจัดการศึกษาผลิตครู ระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตร 5 ปี เป็นการจัดการศึกษาที่มีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาประเทศ เพราะคณะศึกษาศาสตร์เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ให้การผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ในวิชาการชั้นสูง เพื่อออกไปรับผิดชอบภารกิจของสังคม เป้าหมายหลักสำคัญของการผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพ จะต้องสร้างบัณฑิตให้ประสบความสำเร็จในการเรียน การประกอบอาชีพ และความสำเร็จในชีวิต สำหรับนิสิตฝึกปฏิบัติการสอนหลักสูตร 5 ปี คณะศึกษาศาสตร์เป็นนิสิตรุ่นแรกที่จะต้องออกไปฝึกสอนในโรงเรียนก่อนจะจบหลักสูตรซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงฝึกประสบการณ์สอนจาก 1 ภาคเรียนมาเป็น 1 ปี การฝึกประสบการณ์วิชาชีพจะเน้นการฝึกปฏิบัติจริงในโรงเรียนกับนักเรียน เพื่อนร่วมงาน ผู้ปกครอง ผู้บริหารสถานศึกษาทำให้นิสิตฝึกสอนต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับสภาพโรงเรียน ซึ่งนิสิตต้องพบกับกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด ลักษณะเหล่านี้ทำให้นิสิตฝึกสอนต้องมีการปรับตัวเพื่อให้เข้ากับ

สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป นิสิตฝึกสอนจำเป็นต้องมีอารมณ์ที่มั่นคง มีวุฒิภาวะทางอารมณ์สูง จึงจะสามารถควบคุมจิตใจและอารมณ์ได้ดี ทศนา บุญทอง (2533) กล่าวว่า หากนักศึกษาปรับตัวได้ดีก็จะช่วยให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะนักศึกษาจะมีความกระตือรือร้น และมีความสุขในการเรียนรู้ และนิภา นิชยาชน (2531, หน้า 21-23) กล่าวว่า ช่วงอายุ 15-25 ปี เป็นช่วงวัยที่สำคัญของชีวิตที่คนเราจะประสบความสำเร็จมากในการปรับตัวมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ ศิริรัตน์ จันทระแสงรัตน์ (2538) ได้ศึกษาปัญหาของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ที่พบว่า นักศึกษาจะมีปัญหาด้านการปรับตัวในสถานศึกษาด้านการใช้ชีวิตทางการศึกษาอย่างเหมาะสม ด้านการวางแผนการศึกษา การบริหารเวลา ด้านทัศนคติ ด้านส่วนตัว ซึ่งปัญหาเหล่านี้เกี่ยวข้องกับการปรับตัวทั้งสิ้น ทำให้ไม่ประสบความสำเร็จในการทำงาน แต่ถ้าได้แก้ไขปัญหาดังกล่าวตั้งแต่แรกจะทำให้ นิสิตทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากแนวคิดทฤษฎีการปรับตัวของ Roy & Andrew (1999, p. 30) อธิบายว่าการปรับตัวเป็นกระบวนการตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกาย จิตใจและสังคม เมื่อมีสิ่งเร้าไม่ว่าจะมาจากภายในหรือภายนอกร่างกายมากระตุ้นให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อลดความตึงเครียด ซึ่งรอยได้จัดกลุ่มสิ่งเร้าที่เข้ามากระทบและกระตุ้นให้บุคคลมีปฏิกิริยาตอบสนองกลับไว้ 3 กลุ่มด้วยกัน คือ สิ่งเร้าตรง (Focal Stimuli) สิ่งเร้าร่วม (Contextual Stimuli) และสิ่งเร้าแฝง (Residual Stimuli) ส่วนผลลัพธ์หรือปฏิกิริยาตอบสนองจะแสดงออกมาเป็นการปรับตัว 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอัตมโนทัศน์ ด้านบทบาทหน้าที่ และด้านความสัมพันธ์ซึ่งพาระหว่างบุคคล ส่วนด้านความเข้มแข็งในการมองโลก พัชรินทร์ นินทจันทร์ และคณะ (2543) พบว่า ความเข้มแข็งในการมองโลกมี

ความสัมพันธ์ทางลบกับความวิตกกังวลประจำตัวของ นักศึกษาพยาบาล

จากความสำคัญของการปรับตัวและทฤษฎี การปรับตัวทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาว่ามี ปัจจัยใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน และปัจจัยใดบ้างที่สามารถพยากรณ์การปรับตัว เพื่อจะได้นำผลการวิจัยมาพัฒนานิสิตฝึกปฏิบัติการสอนอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

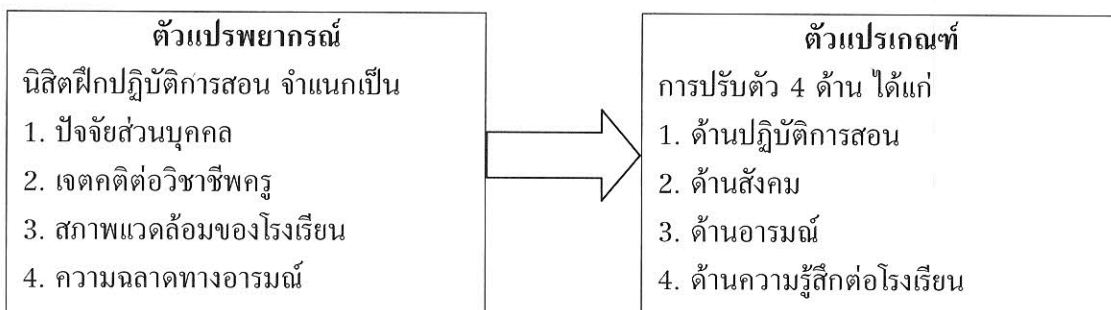
1. ศึกษาระดับการปรับตัวของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การปรับตัวของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

คำถามการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามในการวิจัย ดังนี้ ปัจจัยใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน

กรอบแนวคิดการวิจัย

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีการปรับตัวของ Roy (1999,p.30) ดังภาพ

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคล เจตคติต่อวิชาชีพครู สภาพแวดล้อมของโรงเรียน ความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน และตัวแปรที่ร่วมพยากรณ์การปรับตัวของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน ได้แก่ เจตคติต่อวิชาชีพครู สภาพแวดล้อมของโรงเรียน และความฉลาดทางอารมณ์

ขอบเขตการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นิสิตฝึกปฏิบัติการสอนหลักสูตร 5 ปี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา รุ่นที่ 1 จำนวน 207 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น จำนวน 177 คน

ตัวแปรที่ศึกษา มีดังนี้

ตัวแปรพยากรณ์ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล เจตคติต่อวิชาชีพครู สภาพแวดล้อมของโรงเรียน และความฉลาดทางอารมณ์

ตัวแปรเกณฑ์ ได้แก่ การปรับตัวของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอนด้านการปฏิบัติการสอน ด้านสังคม ด้านอารมณ์ และด้านความรู้สึกต่อโรงเรียน

นิยามศัพท์

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง คุณลักษณะอันเป็นข้อมูลส่วนตัวของนิสิต ได้แก่ เพศ สาขาวิชา ภูมิลำเนา สภาพครอบครัว อาชีพของบิดามารดา/ ผู้ปกครอง รายได้/ เดือนของนิสิต แหล่งที่มารายได้ของนิสิต และเกรดเฉลี่ยสะสม

นิสิต หมายถึง นิสิตฝึกปฏิบัติการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หลักสูตร 5 ปี รุ่นที่ 1 รวม 8 สาขาวิชา ประกอบด้วย สาขาการสอนวิทยาศาสตร์ สาขาการสอนคณิตศาสตร์ สาขาการสอนภาษาต่างประเทศ สาขาการสอนภาษาไทย สาขาการสอนสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม สาขาการสอนสุขศึกษาและพลศึกษา สาขาสอนนาฏยสังคีต และสาขาการศึกษาปฐมวัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนเฉลี่ยสะสมของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอนหลักสูตร 5 ปี รุ่นที่ 1 ตั้งแต่แรกเข้าศึกษาจนถึงภาคเรียนสุดท้าย

รายได้ของนิสิต หมายถึง จำนวนเงินที่นิสิตได้รับจากบิดามารดาหรือผู้ปกครอง และรวมถึงเงินที่ได้รับจากสถาบันเป็นประจำในแต่ละเดือน

อาชีพของบิดามารดา/ ผู้ปกครอง หมายถึง อาชีพหลักหรืออาชีพประจำของบิดาหรือมารดา กรณีที่ไม่มีบิดามารดาให้ใช้อาชีพของผู้ปกครองซึ่งจะแบ่งกลุ่มเป็นรับราชการและไม่ได้รับราชการ

เจตคติต่อวิชาชีพครู หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ หรืออารมณ์ชอบ/ไม่ชอบ พอใจ/ไม่พอใจ และความพร้อมที่จะกระทำในทางบวกหรือลบต่อวิชาชีพครูและส่งผลให้นิสิตฝึกปฏิบัติการสอน แสดงพฤติกรรมออกมาซึ่งประกอบด้วยเจตคติต่อวิชาชีพครู 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการยอมรับในสังคม ด้านลักษณะของวิชาชีพ ด้านการปฏิบัติงาน ด้านสัมพันธ์ภาพกับผู้ร่วมงาน

สภาพแวดล้อมของโรงเรียน หมายถึง ลักษณะและองค์ประกอบต่าง ๆ ภายในโรงเรียนที่เอื้ออำนวยต่อการปรับตัวของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมด้านเพื่อนร่วมงาน ผู้ปกครอง ผู้บริหาร นักเรียน สถานที่ ด้านสวัสดิการ

ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และพัฒนาอารมณ์ให้เป็นปกติสุขได้ไม่ว่าเหตุการณ์รอบข้างจะเป็นอย่างไร ความฉลาดทางอารมณ์เป็นสิ่งที่เพิ่มพูนได้จากการอบรมเลี้ยงดู การฝึกฝนทุกช่วงชีวิต คนที่มีความฉลาดทางอารมณ์จะเข้าใจตนเองและคนอื่น ยอมรับความจริง ไม่เอาแต่ใจตนเอง สามารถแก้ไขความขัดแย้งในใจตนเองได้

การปรับตัว หมายถึง การปรับพฤติกรรมที่แสดงออกของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอนในโรงเรียนรวม 4 ด้าน ประกอบด้วย

ด้านปฏิบัติการสอน หมายถึง การเตรียมตัว การวางแผนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ด้านสังคม หมายถึง การมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียน ครู เพื่อนร่วมงาน ผู้ปกครองได้อย่างมีความสุข ด้านอารมณ์ หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ตนเองได้

ด้านความรู้สึกต่อโรงเรียน หมายถึง มีความรู้สึกที่ดีกับสภาพแวดล้อมและบุคลากรของโรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคล แบบวัดการปรับตัวของนิสิต แบบวัดเจตคติต่อวิชาชีพครู แบบวัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนและแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาระดับการปรับตัวของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวและสร้างสมการพยากรณ์การปรับตัวของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นิสิตฝึกปฏิบัติการสอนตามหลักสูตร 5 ปี ได้มาโดยวิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ตารางเครจซี่ และมอร์แกนกำหนดขนาด ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 177 คน ดังตารางที่ 1

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นิสิตฝึกปฏิบัติการสอนตามหลักสูตร 5 ปี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา รุ่นที่ 1 จำนวน 207 คน

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

นิสิตคณะศึกษาศาสตร์หลักสูตร 5 ปี	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1. สาขาการสอนนิเวศวิทยา	30	28
2. สาขาการสอนคณิตศาสตร์	18	14
3. สาขาการสอนภาษาต่างประเทศ	23	19
4. สาขาการสอนภาษาไทย	38	36
5. สาขาการสอนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	21	19
6. สาขาการสอนสูงศึกษาและพลศึกษา	24	19
7. สาขาการสอนนาฏยสังคีต	12	10
8. สาขาการศึกษาปฐมวัย	37	32
รวม	207	177

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรพยากรณ์ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล เจตคติต่อวิชาชีพครู สภาพแวดล้อมของโรงเรียน และความฉลาดทางอารมณ์ และตัวแปรเกณฑ์การปรับตัว 4 ด้าน ได้แก่ ด้านปฏิบัติการสอน ด้านสังคม ด้านอารมณ์ และด้านความรู้สึกรู้สึกต่อโรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม แบบวัด และแบบประเมิน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 แบบวัดการปรับตัว ส่วนที่ 3 แบบวัดเจตคติต่อวิชาชีพครู

ส่วนที่ 4 แบบวัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน

ส่วนที่ 5 แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์

การสร้างและลักษณะของเครื่องมือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล เป็นแบบเลือกตอบ ประกอบด้วย เพศ สาขาวิชา ภูมิภาค สถานภาพครอบครัว อาชีพของบิดามารดา/ผู้ปกครอง รายได้ของนิสิต/เดือน แหล่งที่มารายได้ของนิสิต และเกรดเฉลี่ยสะสม (GPA)

ส่วนที่ 2 แบบวัดการปรับตัวของนิสิต เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 23 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบวัดเจตคติต่อวิชาชีพครู ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและการศึกษาเกี่ยวกับเจตคติต่อวิชาชีพครูโดยศึกษาเจตคติต่อวิชาชีพครู 4 ด้าน คือ ด้านการยอมรับจากสังคม ด้านลักษณะของวิชาชีพ ด้านการปฏิบัติงาน และด้านสัมพันธภาพระหว่างผู้ร่วมงาน เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 9 ข้อ

ส่วนที่ 4 แบบวัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมด้านเพื่อน นโยบายบริหารโรงเรียน การจัดกิจกรรม การมีส่วนร่วม เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำนวน 26 ข้อ

ส่วนที่ 5 แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำนวน 41 ข้อ

การหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำเครื่องมือไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบด้านเนื้อหา ความครอบคลุม ชัดเจน ความเหมาะสมของภาษา และความถูกต้องของภาษา โดยใช้เกณฑ์ความสอดคล้องกันร้อยละ 80 ซึ่งปรากฏว่ามีเกณฑ์ความสอดคล้องกันเกินร้อยละ 80 จากนั้นจึงนำมาทดลองใช้กับนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา รุ่นที่ 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1990) ปรากฏว่าแบบวัดการปรับตัวของนิสิต มีความเชื่อมั่น .80 แบบวัดเจตคติต่อวิชาชีพครู ได้ค่าความเชื่อมั่น .83 แบบวัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ได้ค่าความเชื่อมั่น .83 และแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ ได้ค่าความเชื่อมั่น .85

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยนำแบบสอบถาม แบบวัดและแบบประเมินไปเก็บข้อมูลจากนิสิตที่ฝึกปฏิบัติการสอนในโรงเรียน ภาคเรียนที่ 1/2551 จำนวน 177 คน

สถิติการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคล วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์เจตคติต่อวิชาชีพครู สภาพแวดล้อมของโรงเรียน ความฉลาดทางอารมณ์ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการปรับตัวของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยการทดสอบความสัมพันธ์ของเพียร์สัน

4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง เจตคติต่อวิชาชีพครู สภาพแวดล้อมของโรงเรียน และความฉลาดทางอารมณ์กับการปรับตัวของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน โดยใช้สถิติสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson' Product Moment Correlation Coefficient)

5. ให้สถิติวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อหาความสามารถพยากรณ์การปรับตัวของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า

1. นิสิตฝึกปฏิบัติการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มีระดับการปรับตัวโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ความรู้สึกต่อโรงเรียน สังคมปฏิบัติการสอน และอารมณ์

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า

2.1 ปัจจัยส่วนบุคคล มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 ปัจจัยเจตคติต่อวิชาชีพครู มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p < .05$)

2.3 ปัจจัยสภาพแวดล้อมของโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p < .05$)

2.4 ปัจจัยความฉลาดทางอารมณ์ มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p < .05$)

3. ปัจจัยด้านเจตคติต่อวิชาชีพครู สภาพแวดล้อมของโรงเรียนและความฉลาดทางอารมณ์ ทั้ง 3 ปัจจัย พบว่า สามารถพยากรณ์การปรับตัวของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอนได้โดยมีสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ ร้อยละ 61.30 และพบว่า ตัวแปรที่สามารถร่วมพยากรณ์การปรับตัวของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ความฉลาดทางอารมณ์ สภาพแวดล้อมของโรงเรียน และเจตคติต่อวิชาชีพครู ซึ่งสามารถสร้างสมการเส้นตรง ได้ดังนี้

$$\hat{Y} = .239 + .462 (\text{ความฉลาดทางอารมณ์}) + .344 (\text{สภาพแวดล้อมของโรงเรียน}) + .132 (\text{เจตคติต่อวิชาชีพครู})$$

อภิปรายผล

การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ผู้วิจัยมีประเด็นในการอภิปรายผล ดังนี้

1. นิสิตฝึกปฏิบัติการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยเฉลี่ยมีการปรับตัวอยู่ในระดับมากทุกด้าน แสดงว่านิสิตฝึกปฏิบัติการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ส่วนใหญ่มีระบบการปรับตัวเพื่อรักษาความสมดุลของร่างกาย จิตใจ และสังคมที่ดี อันเป็นผลมาจากการมีความฉลาดทางอารมณ์ที่ดี รวมทั้งมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูเป็นพื้นฐาน จึงทำให้สามารถปรับตัวได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับ จูพาลักษณ์ ร่มวิริยะพงษ์ (2542) ที่พบว่า ปัจจัยที่ไม่มีผลต่อการปรับตัวของนิสิต ได้แก่ เพศ ภูมิลำเนาเดิม สถานภาพครอบครัว และรายได้ต่อเดือนของนิสิต

2. ผลการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัย พบว่า

2.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กิรดา วิริยวงศ์กร (2547) ที่พบว่า ปัจจัย

ส่วนบุคคลไม่มีความสัมพันธ์กับความเครียด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าปัจจัยส่วนบุคคลไม่ได้เป็นปัจจัยที่เกิดจากจิตใต้สำนึกของบุคคลอันมีอิทธิพลมาจากการเลี้ยงดูในอดีต ที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ คันธรัตน์ ยอดพิชัย (2549) ที่พบว่าความสัมพันธ์ในครอบครัวมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความฉลาดทางอารมณ์ทุกด้าน

2.2 ปัจจัยเจตคติต่อวิชาชีพครู มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p < .05$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วังชัย แก่งสันเทียะ (2544) ที่พบว่า นักศึกษาวิชาเอกคอมพิวเตอร์ในสถาบันราชภัฏ มีเจตคติต่อวิชาชีพครูอยู่ในระดับมาก นักศึกษาเพศชาย และหญิง ชั้นปีที่ 3 และ 4 มีเจตคติต่อวิชาชีพครูไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับการทดสอบวัดแววจิตความเป็นครูในช่วงการเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยแห่งนี้มาแล้ว จึงทำให้ส่วนใหญ่มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู

2.3 ปัจจัยสภาพแวดล้อมของโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p < .05$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่นิสิตฝึกปฏิบัติการสอนอยู่นั้น มีสภาพแวดล้อมที่ดีโดยเฉพาะบรรยากาศองค์การที่ดี ดังจะเห็นได้จากผลการวิจัยของ สมมาตร ทองพิลา (2550) ที่พบว่า บรรยากาศโรงเรียนสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศูนย์เครือข่ายสระยายโสมโดยรวมอยู่ในระดับดี โดยเฉพาะการยอมรับนับถือ การดูแลเอาใจใส่ ทำให้ขวัญของบุคลากรสูง

2.4 ปัจจัยความฉลาดทางอารมณ์ มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา อย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .05 ($p < .05$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ส่วนใหญ่มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ดี ทำให้มีมุมมองโลกในแง่บวก ซึ่งการที่คนเรามีสุขภาพจิตที่ดีแล้วย่อม ส่งผลให้สามารถปรับตัวได้เป็นอย่างดีในทุกสถานการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลธิกร บุญประเสริฐ (2543) พบว่าสภาพแวดล้อมของสถาบัน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวของนักศึกษาพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตัวแปรที่สามารถร่วมพยากรณ์การปรับตัวของนักศึกษาพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ความเข้มแข็งในการมองโลก เจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล สภาพแวดล้อมของสถาบัน

3. ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์การปรับตัวของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้ดีที่สุด

3.1 ความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณ เท่ากับ .462 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความฉลาดทางอารมณ์เป็นปัจจัยภายในจิตใจของบุคคลที่ตระหนักรู้จักอารมณ์ของตน และ ควบคุมจัดการกับความรู้สึกต่างๆ ที่มากระทบ ซึ่งสอดคล้องกับ สมบัติ ธิยาพันธ์ (2546) พบว่า นักศึกษาพยาบาลที่มีความฉลาดทางอารมณ์ โดยรวมและรายด้านระหว่างบุคคลในระดับที่แตกต่างกัน มีการปรับตัว ในการเรียนภาคปฏิบัติโดยรวมและรายด้าน อึดทนโศกเศร้า บอบบาทหน้าที และความสัมพันธ์พึ่งพาระหว่างกันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักศึกษาพยาบาลที่มีความฉลาดทางอารมณ์ในรายด้าน ภายในตนเองในระดับที่แตกต่างกันมีการปรับตัวในการเรียนภาคปฏิบัติ โดยรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.2 สภาพแวดล้อมของโรงเรียน เป็นปัจจัยที่มีอำนาจพยากรณ์เป็นอันดับสอง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณ เท่ากับ .344 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนิสิต

ฝึกปฏิบัติการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ส่วนใหญ่ไปฝึกปฏิบัติการสอนในโรงเรียนที่มีสภาพแวดล้อมของโรงเรียนดี ทำให้นิสิตเหล่านั้นปรับตัวได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับ ชลธิกร บุญประเสริฐ (2543) ที่พบว่า คะแนนการปรับตัวของนักศึกษาพยาบาลโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยส่วนบุคคล จำนวนปีที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายรับของนักศึกษาพยาบาล และเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล สภาพแวดล้อมของสถาบันมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวของนักศึกษาพยาบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตัวแปรที่สามารถร่วมพยากรณ์การปรับตัวของนักศึกษาพยาบาลได้แก่ ความเข้มแข็งในการมองโลก เจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล และสภาพแวดล้อมของสถาบัน

3.3 เจตคติต่อวิชาชีพครู เป็นปัจจัยที่มีอำนาจพยากรณ์เป็นอันดับสุดท้าย โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณ เท่ากับ .132 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเจตคติของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอนมีความพอใจในวิชาชีพ การปฏิบัติงาน สัมพันธภาพกับผู้ร่วมงาน รวมทั้งการยอมรับในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับวิมล คະชา (2546) ที่พบว่าเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาลกับวิธีการเผชิญปัญหาในงานของพยาบาลจบใหม่ มีความสัมพันธ์กับบรรยากาศองค์กร ด้านความรับผิดชอบและเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลด้านการปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์ทางลบกับวิธีการเผชิญปัญหาในงานแบบมุ่งจัดการอารมณ์ของพยาบาลจบใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ผลจากการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านความฉลาดทางอารมณ์มีอำนาจพยากรณ์ที่ดีที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ควรกำหนดให้มีการทดสอบความฉลาดทางอารมณ์

ของผู้สมัครเข้าศึกษาต่อในคณะศึกษาศาสตร์ของมหาวิทยาลัยบูรพา แล้วใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาคัดเลือกนิสิตเข้าศึกษาต่อ

1.2 ผลจากการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของโรงเรียน มีอำนาจพยากรณ์เป็นอันดับสอง ดังนั้น ผู้บริหารคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับโรงเรียน และนิเทศอย่างต่อเนื่องอย่างน้อยเดือนละ 2 ครั้ง

1.3 ผลจากการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านเจตคติที่มีต่อวิชาชีพครู มีอำนาจพยากรณ์เป็นอันดับสุดท้าย ดังนั้น ผู้บริหารและอาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ควรเน้นความสำคัญต่อการคัดเลือกนิสิตเข้าศึกษาต่อในคณะศึกษาศาสตร์ โดยต้องพิจารณาคะแนนทดสอบวัดเจตคติที่มีต่อวิชาชีพครูเป็นสำคัญ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน ของสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบกับผลการวิจัยในครั้งนี

2.2 ควรศึกษาเจตคติต่อวิชาชีพครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษา

2.3 ควรศึกษาความพึงพอใจของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอนของคณะศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพาที่ให้ทุนอุดหนุนการวิจัยครั้งนี้ขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ และนิสิตฝึกปฏิบัติการสอนที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2541). *มหาวิทยาลัยที่ทางแยก: จุดประกายวิสัยทัศน์ อุดมศึกษาไทยในอนาคต*. กรุงเทพฯ: ชัคเซสมิเดีย.
- กันธรัตน์ ยอดพิชัย. (2549). *ความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ในครอบครัว ความฉลาดทางอารมณ์กับความเครียดของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จุฬาลักษณ์ ร่มวิริยะพงษ์. (2542). *การศึกษาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในภาคการศึกษาแรก ปีการศึกษา 2542*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสุขภาพจิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชลีกร บุญประเสริฐ. (2543). *ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล เจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลความเข้มแข็งในการมองโลก สภาพแวดล้อมของสถาบัน และการปรับตัวของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงกลาโหมและสำนักงานตำรวจแห่งชาติ*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทัศนาศา บุญทอง. (2533). *พยาบาลกับการพัฒนาบุคลิกภาพ*. เอกสารการสอนชุดวิชาประสบการณ์ วิชาชีพพยาบาล หน่วยที่ 1-8 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์.
- นิกา นิธยวน. (2531). *การปรับตัวและบุคลิกภาพจิตวิทยาเพื่อการศึกษาและชีวิต*. กรุงเทพฯ: โอเอ ฟรินติ้งเฮาส์.
- เบญจมาภรณ์ ซ้อยเครือ. (2543). *ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อวิชาชีพครูและพฤติกรรมใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พัชรินทร์ นินทจันทร์ และคณะ. (2543). *การศึกษาติดตามระดับความเข้มแข็งในการมองโลกและ ความวิตกกังวลประจำตัวของนักศึกษาพยาบาลโรงเรียนพยาบาลรามาธิบดีระหว่าง ปีการศึกษา 2537-40*. *รามาธิบดีพยาบาลสาร*, 6(2), 119-131.
- ภริดา วิริยวงศกร. (2547). *ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับความเครียดของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยรามคำแหง*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวัดและ ประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วัชรีย์ แก่งสันเทียะ. (2544). *เจตคติของนักศึกษา วิชาเอกคอมพิวเตอร์ศึกษาในสถาบันราชภัฏ ที่มีต่อวิชาชีพครู*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรอดสาหรรมมหาบัณฑิต สาขาคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- วิษณุ อิ่มสำราญ. (2549). *การปรับตัวในการทำงานของพยาบาลจิตเวช โรงพยาบาลสวนสราญรมย์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อ การพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.

- ศิริรัตน์ จันทร์แสงรัตน์. (2538). *ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กิจกรรมนักศึกษาและ สภาพแวดล้อม กับคุณภาพชีวิตนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- สมบัติ ธิยาพันธ์. (2546). *ความฉลาดทางอารมณ์และการปรับตัวในการเรียนภาคปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต มหาวิทยาลัยมหิดล.*
- สมมาตร ทองพิลา. (2550). *บรรยากาศโรงเรียนกับการนิเทศภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ศูนย์เครือข่าย ทรายยาโยม. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2549). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 “ฉบับสมบูรณ์” พ.ศ. 2550 - 2554 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.*
- Cronbach, L.J. (1990). *Essential of psychological testing.* New York : Harper & Row.
- Roy, S. C., & Andrews, H. A. (1999). *The Roy adaptation model* (2nd ed.). Stamford: Appleton & Lange.